

ROZHOVOR S ... / INTERVIEW MIT ... Mgr. Petr Lissek

Ptáme se Petra Lisska, zástupce ředitele Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, Most...

Hlavním tématem rozhovoru je konference „Krušná krajina – Erz(gebirgs)landschaft – Ore Landscape“, můžete toto symposium blíže uvést?

Ústav archeologické památkové péče uspořádal ve spolupráci se Saským zemským úřadem pro archeologii mezinárodní konferenci s názvem „Krušná krajina – Erz(gebirgs)landschaft – Ore Landscape“, která se konala ve dnech 30.–31. března 2017 v kulturním domě Střelnice v Kadani. Tato konference si kladla za cíl představit průběžné výsledky výzkumu středověkého hornictví v Krušných horách realizovaného v rámci projektu ArchaeoMontan 2018, tedy výsledky výzkumů projektových partnerů a externích spolupracovníků, kteří pracují na dílčích výzkumných úkolech a expertizách.

Wir fragen Petr Lissek, den stellvertretenden Direktor des Instituts für archäologische Denkmalpflege Nordwestböhmens...

Das Hauptthema des Interviews ist die Tagung „Krušná krajina – Erz(gebirgs)landschaft – Ore Landscape“, könnten Sie uns dieses Symposium näher vorstellen?

Das Institut für archäologische Denkmalpflege veranstaltete in Zusammenarbeit mit dem Landesamt für Archäologie Sachsen eine internationale Konferenz unter dem Namen „Krušná krajina – Erz(gebirgs)landschaft – Ore Landscape“, die von 30.–31. März 2017 im Kulturhaus Střelnice in Kadan stattfand. Das Ziel war die Vorstellung erster Ergebnisse, die im Rahmen des Projektes ArchaeoMontan 2018 zur Erforschung des mittelalterlichen Bergbaus im Erzgebirge bisher erzielt wurden. Diese wurden von den Projektpartnern und externen Fachkollegen vorgestellt.

Na jakou cílovou skupinu posluchačů byla konference zaměřena?

Konference byla určena široké odborné veřejnosti. Máme radost, že téma středověkého hornictví a jistě i dobré renomé projektu zaujaly velmi pestré spektrum profesních odborníků, studentů a regionálních badatelů z oblasti archeologie, historie, geologie, mineralogie, památkové péče a dalších společenských a přírodních věd.

Auf welche Zielgruppe war die Tagung ausgerichtet?

Die Tagung richtete sich an die breite Fachöffentlichkeit. Daher freut es uns sehr, dass das Thema und sicher auch das sehr gute Renommee des Projektes bei einem breit gefächerten Publikum von Fachleuten, Studenten und regionalen Heimatforschern auf dem Gebiet der Ar-

chäologie, Geschichte, Geologie, Mineralogie, des Denkmalschutzes und weiteren Geistes- und Naturwissenschaften, auf solch eine positive Resonanz stieß.

Konference proběhla v rámci projektu ArchaeoMontan 2018 – středověké hornictví v Sasku a Čechách. Byly zde tedy partnerskými institucemi prezentovány aktuální výsledky projektu?

V průběhu obou dnů zaznělo z pódia celkem 32 příspěvků. Autoři prezentovali 150 hostům např. první výsledky studia písemných pramenů, připravovanou edici listinného materiálu týkajícího se hornictví a předběžné výsledky archeologických výzkumů podzemních a nadzemních stop těžby a zpracování rud v mnoha českých a německých lokalitách. V centru zájmu tak stály archeologické výzkumy na středověkém hornickém sídlišti Kreamsiger u Přísečnice (okr. Chomutov), v saských městech Dippoldiswalde a Schneeberg, v okolí Krupky i západním Krušnohoří (Jáchymov, Boží Dar, Horní Blatná). Své místo měly i příspěvky o výsledcích geologických a mineralogických analýz rud a rudných slitků. Pozornost byla věnována vývoji metod dokumentace a evidence montánněarcheologických lokalit a nálezů za použití databázových systémů a využití geografického informačního systému (GIS) v montánní archeologii. Neinvazivní metody průzkumu archeologických lokalit prezentovala přednáška shrnující výsledky geofyzikálních měření na hornických lokalitách a středověkých sklárnách v Krušných horách. Velký podíl měly příspěvky z oborů přírodních věd, zvláště pak referáty o výzkumu životního prostředí a vlivu lidských zásahů souvisejících s rozvojem osídlení Krušných hor a intenzivní hornickou činností.

Die Konferenz fand im Rahmen des Projektes „ArchaeoMontan 2018 – mittelalterlicher Bergbau in Sachsen und Böhmen“ statt. Wurden hier von den Partnern die aktuellen Ergebnisse des Projektes vorgestellt?

Im Laufe der beiden Tage haben wir insgesamt 32 Beiträge zu hören bekommen. Die Referenten präsentierten den 150 Teilnehmern beispielsweise die ersten Ergebnisse des Studiums schriftlicher Quellen sowie die geplante Edition der bergbau-relevanten Urkunden. Zudem wurden archäologische Untersuchungen montanhistorischer Relikte unter und über Tage in Tschechien und Deutschland in vorgestellt. Im Fokus standen die archäologischen Forschungen der mittelalterlichen Bergbausiedlung

pokrač. str. 2 / Fortsetzung auf S. 2

► Unter Tage in Dippoldiswalde / Podzemí v Dippoldiswalde

© Foto: Martin Jähnichen
Design: O. GRAEF

KALENDARIUM ČERVEN až ZÁŘÍ / JULI bis SEPTEMBER

ArchaeoMontan Výstava / Ausstellung

19. 6. – 31. 7. 2017

**V rámci výstavy UJEP „Země není na jedno použití“
Im Rahmen der Ausstellung der Universität in Ústí
„Die Erde ist kein Einweggut“**

Kde / Wo:

Muzeum města Ústí nad Labem,
Masarykova 1000/3, 400 01 Ústí nad Labem

7. 8. – 18. 9. 2017

Kde / Wo:

Staatliches Museum für Archäologie Chemnitz,
Stefan-Heym-Platz 1, 09111 Chemnitz

© M. Žilha, UJEPSC, v.v.i.

► Slavnostní otevření mezinárodní konference / Eröffnungsfeier der internationalen Konferenz „Krušná krajina – Erz(gebirgs)landschaft – Ore Landscape“

Kremsiger bei Preßnitz (Kr. Chomutov), in den sächsischen Städten Dippoldiswalde und Schneeberg, in der Umgebung von Krupka sowie im Osterzgebirge (Jáchymov, Boží Dar, Horní Blatná). Vorgelegt wurden auch die Ergebnisse geologischer und mineralogischer Analysen von Erzen und deren Verhüttungsrelikten. Anklang fand auch die Entwicklung der Dokumentations- und Erfassungsmethoden für die Montanarchäologie, ergänzt durch die Anwendung von Datenbanksystemen und Geografischen Informationssystemen (GIS). Besonders interessant war die Vorstellung noninvasiver Prospektionsmethoden durch den Einsatz geophysikalischer Untersuchungen an Bergbauorten und mittelalterlichen Glashütten im Erzgebirge. Einen großen Anteil hatten auch die Beiträge aus dem Bereich der Naturwissenschaften, insbesondere die Vorträge über die Forschungen zu Umweltveränderungen durch den Einfluss des Menschen im Zuge der Besiedlung des Erzgebirges sowie durch den intensiven Bergbau.

Jak lze zkoumat změny životního prostředí?

Krušné hory, především jejich vyšší polohy, byly až do 12. století neosídlenou, hustě a souvisle zalesněnou horskou krajinou s přirozeným lesem, ve kterém vládly jedle, buky a smrky. Kolonizace a s ní spojené odlesnění přináší velmi dynamickou změnu, která se ve větším měřítku projevuje v sedimentárních záznamech rašeliníšť, v lokálním měřítku v sedimentech potoků a úplně konkrétně na jednotlivých archeologických lokalitách. Výzkum pylů, uhlíků a rostlinných makrobytků v těchto sedimentech a archeologických situacích dokládá postupný úbytek přirozeného lesa a nástup pylů a makrobytků obilovin, pastevních rostlin, trav a bylin. Spolu s možností radiokarbonového datování můžeme tyto změny konfrontovat s poznatky o sídelní a „hornické“ kolonizaci této horské krajiny.

► Publikum konference / Publikum der Konferenz

© M. Žhila, ÚPPSČ, v.v.i.

► Přednáška Dipl.-Arch. Matthiase Schuberta ze Saského zemského úřadu pro archeologii / Vortrag des Dipl.-Arch. Matthias Schubert vom Landesamt für Archäologie Sachsen

© M. Žhila, ÚPPSČ, v.v.i.

Wie kann man die Umweltveränderungen erforschen?

Das Erzgebirge, vor allem seine höheren Lagen, war bis zum 12. Jahrhundert eine unbesiedelte, dicht bewaldete Berglandschaft mit einem natürlichen Wald, in dem Tannen, Buchen und Fichten vorherrschen. Die Kolonisation und die damit verbundene Entwaldung brachten sehr dynamische Veränderungen mit sich, die sich in den Sedimenten der Torfe, Bäche und ganz konkret an archäologischen Stätten fassen lassen. Die Untersuchungen von Pollen, Holzkohlen und pflanzlichen Makroresten in diesen Sedimenten und archäologischen Befunden zeugen von einem allmählichen Rückgang des natürlichen Waldes mit gleichzeitigem Auftreten von Pollen und Makroresten von Getreide, Weidenpflanzen, Gräsern und Unkräutern. In Verbindung mit der ¹⁴C Datierung können wir diese Veränderungen zeitlich den Erkenntnissen über die Besiedlungs- und „Bergbaukolonisation“ dieser Berglandschaft gegenüberstellen.

Přednášel na konferenci ještě někdo další kromě partnerů z projektu ArchaeoMontan?

Samozřejmě, možnost srovnání přístupů a metod výzkumu v jiných montánních regionech je velmi důležitá. Měli jsme možnost vyslechnout referáty hodnotící výsledky studia montánní krajiny Českomoravské vrchoviny, příspěvky o průzkumu dolů v Kutné Hoře i o projektu, který zkoumá pravěkou těžbu mědi v Bündnerských Alpách ve Švýcarsku. Zajímavý a kuriózní byl příspěvek o starojaponských svitkových obrazech z 18. století, které podrobně zobrazují hornickou činnost na ostrově Sado v Japonsku a jsou v detailech překvapivě dobře srovnatelné s dobovými evropskými vyobrazeními hornických zařízení a technologií z konce 15. a 16. století.

Hlel neben den Partnern des Projektes ArchaeoMontan auf der Tagung noch jemand einen Vortrag?

Selbstverständlich, denn die Möglichkeit zum Austausch über die Forschungsansätze und Methoden in anderen Montanregionen ist sehr wichtig. Wir hatten die Gelegenheit, uns die Vorträge der Kollegen über die Montanlandschaft Böhmischo-mährische Höhe (Českomoravská vrchovina), Beiträge über die Untersuchungen der Bergwerke in Kuttenberg (Kutná Hora) sowie über das Projekt zum prähistorischen Kupferbergbau in den Bündner Alpen in der Schweiz, anzuhören. Interessant und kurios war der Beitrag über altjapanische Bildrollen aus dem 18. Jahrhundert, welche die Bergbautätigkeit auf der Insel Sado in Japan darstellen und überraschenderweise vergleichbar mit zeitgenössischen europäischen Abbildungen der Bergwerke vom Ende des 15. und 16. Jahrhunderts sind.

Na jaké téma přednášel tým projektu z vaší domovské instituce, Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, Most?

Náš tým realizuje od roku 2012 výzkum v širší oblasti kolem Přísečnice (okr. Chomutov), kde se podařilo objevit řadu zcela nových lokalit, které přinášejí velké množství dokladů o osídlení a intenzivním rozvoji

těžby železných a stříbrných rud již během druhé poloviny 13. století. Mezi nimi vyniká unikátně dochované středověké hornické sídliště na Kremsigeru z přelomu 13. a 14. století, kdy zde byla objevena a těžena stříbrná a železná ruda. Zazněly příspěvky shrnující studium středověkých keramických nálezů z Kremsigeru, jakož i o dolování v této lokalitě v novověku. Dále jsme prezentovali naše archeologické výzkumy a studium pramenů k počátkům hornického města Jáchymova a k počátkům těžby v okolí Krupky a vývoji tohoto hornického města. Představeny byly doposud nepublikované a v kontextu středověkého hornictví nezkoumané archeologické nálezy ze starších výzkumů z Královské mincovny v Jáchymově, či z hornického hrádka Loupežný u Krupky z konce 14. století, jakož i výsledky dlouhodobého studia středověkých sklářských hutí.

Welche Themen behandelte das Projektteam Ihres Heimatinstituts in seinen Vorträgen?

Unser Team führt seit 2012 umfangreiche Forschungen in der weiteren Umgebung von Preßnitz (Přísečnice, Kr. Chomutov) durch, in der mehrere neue Fundstätten entdeckt wurden, die die Besiedlung des Gebiets und die intensive Entwicklung des Eisen- und Silberbergbaus bereits seit der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts dokumentieren. Herausragend ist dabei die einzigartig erhaltene mittelalterliche Bergbaubesiedlung auf dem Kremsiger vom Ende des 13. und dem Anfang des 14. Jahrhunderts, wo Eisen- und Silbererz entdeckt und abgebaut wurden. Darüber hinaus wurde die Auswertung der mittelalterlichen Keramikfunde sowie der neuzeitlichen Bergbautätigkeit vom Kremsiger vorgestellt. Des Weiteren wurden unsere archäologischen Untersuchungen und quellenkundlichen Studien zu den Anfängen der Bergstadt St. Joachimsthal (Jáchymov) sowie der Bergstadt Graupen (Krupka) und deren Umgebung vorgestellt. Auch wurden bislang unveröffentlichte und im Kontext des mittelalterlichen Bergbaus nicht untersuchte archäologische Funde aus älteren Ausgrabungen der Königlichen Münze in Jáchymov oder von der Burg Loupežný bei Krupka vom Ende des 14. Jahrhunderts der Öffentlichkeit präsentiert. Zudem wurden auch die Ergebnisse der langjährigen Forschung zu den mittelalterlichen Glashütten vorgestellt.

Objevilo se v prezentacích kolegů něco, co Vás překvapilo nebo ohromilo?

Vždy zaujmu nové objevy dobře dochovaných lokalit s velkou výpovědní hodnotou. Zde byly poprvé představeny unikátní nálezy a nálezové situace zkoumané saskými kolegy na zaniklé mincovně a metalurgické dílně v bývalém františkánském klášteře ve městě Annaberg ze 16. století. Stále nové objevy důlních děl a jejich zařízení přinášejí výzkumy Saského zemského úřadu pro archeologii. Díky příkladné spolupráci archeologů s Vrchním báňským úřadem ve Freibergu dochází často v souvislosti se sanací starých dolů k překvapivým objevům dosud neznámých lokalit středověké těžby rud. Představeny byly aktuální nálezy a situace datované do 12. a 13. století ze středověkých stříbrných dolů v Dippoldiswalde nebo důlní zařízení – rumpál a fragment kola vodotěžného stroje z konce 15. století z dolů ve Schneebergu a Bad Schlema.

Fanden Sie in den Vorträgen Ihrer Kollegen etwas, was Sie überrascht oder in Erstaunen versetzt hat?

Die Entdeckung von gut erhaltenen archäologischen Fundstätten mit hoher Aussagekraft weckt immer ein großes Interesse. Hier wurden zum ersten Mal die einzigartigen Funde und Fundsituationen vorgestellt, die von den Kollegen aus Sachsen in der ehemaligen Münze und den metallurgischen Einrichtungen im aufgelösten Franziskanerkloster aus dem 16. Jahrhundert in Annaberg untersucht wurden. Die Forschungen des Landesamts für Archäologie Sachsen bringen ständig neue Entdeckungen von Bergwerken hervor. Dank der vorbildlichen Zusammenarbeit zwischen den Archäologen und dem Sächsischen Oberbergamt in Freiberg kommt es bei den Sanierungsarbeiten alter Bergwerke häufig zu überraschenden Entdeckungen von bislang unbekannten mittelalterlichen Grubengebäuden. Auf der Tagung wurden aktuelle Funde und Befunde aus den mittelalterlichen Silberbergwerken in Dippoldiswalde gezeigt, die zeitlich in das 12. und 13. Jahrhundert einzuordnen sind. Darüber hinaus wurden eine Haspel aus Schneeberg und ein Fragment eines Kehrreus aus Bad Schlema aus der Zeit um 1500 präsentiert.

Jak z pohledu organizátora konferenci hodnotíte?

Pozitivně. Podařilo se nám uspořádat velké a v kuloárech velmi živé setkání zájemců o středověké hornictví a Krušné hory, kteří se tímto tématem zabývají v různých rovinách. Kvalita přednášek byla vysoká a důležitá byla účast všech projektových partnerů projektu ArchaeoMontan 2018, externích spolupracovníků i zástupců dalších zainteresovaných institucí a úřadů, se kterými v rámci projektu spolupracujeme.

Wie beurteilen Sie die Konferenz aus der Sicht des Organisators?

Positiv. Es ist uns gelungen, ein großes Treffen der Bergbau- und Metallurgie-Interessierten zu organisieren, dass darüber hinaus im kleineren Kreis sehr lebhaft war. Wichtig war die Teilnahme aller Projektpartner des Projektes ArchaeoMontan 2018, externer Fachkollegen und Vertreter weiterer beteiligter Institutionen und Ämter, mit denen wir im Rahmen des Projektes ArchaeoMontan 2018 zusammenarbeiten.

Ústav archeologické památkové péče, Most

ArchaeoMontan – DIE AKTIVITÄTEN DES LANDESAMTES FÜR ARCHÄOLOGIE SACHSEN

Das ArchaeoMontan-Team beim Landesamt für Archäologie Sachsen hat seinen Sitz in Dresden. Unter der Leitung der Projektleiterin Frau Dr. Christiane Hemker und des Teamleiters Matthias Schubert besteht das zwölfköpfige Team aus Archäologen, einer Grabungstechnikerin, Vermessungsingenieuren, Restauratorinnen und einer Historikerin. Darüber hinaus gewährleistet es in Zusammenarbeit mit den Projektpartnern Krupka und dem Institut für archäologische Denkmalpflege Nordwestböhmens die umfassende Öffentlichkeitsarbeit für alle Projektpartner.

Im Zuge des internationalen Forschungsprojektes ArchaeoMontan führt das Landesamt für Archäologie Sachsen untertägige und über-tägige archäologische Untersuchungen durch. Im Rahmen der Kooperationsvereinbarung mit dem Projektpartner sächsisches Oberbergamt Freiberg begleitet es die Sicherungsmaßnahmen zur Gefahrenabwehr von Altbergbaurelikten. Ein Schwerpunkt liegt hierbei in der Dokumentation der hochmittelalterlichen Bergwerke in Dippoldiswalde, wo das Team seit Projektbeginn Ende 2015 zwei Sicherungsbaustellen baubegleitend untersucht. Durch die stetigen Dokumentationsarbeiten konnte im Bereich der Glashütter Straße u.a. ein Stollensystem zur Wasserhaltung der dortigen Grubengebäude nachgewiesen werden. Zudem wurde inmitten der Altstadt von Dippoldiswalde im Bereich der Brauhofstraße mehrphasiger mittelalterlicher Bergbau entdeckt und dokumentiert.

Die untertägigen Bergbauspuren werden mit modernster Technologie untersucht und dokumentiert. Mit Digitalkamera und Tachymeter lassen sich mithilfe der SFM-Methode, d.h. Structure from motion, exakt vermessene 3D-Oberflächenmodelle der Bergbaustrukturen erstellen. Aus einer Vielzahl von Bildern, die aus unterschiedlichen Perspektiven aufgenommen wurden, und der lagegenauen Vermessung mittels Tachymeter, wird mit einer speziellen Software ein 3D-Oberflächenmodell generiert. Damit werden dreidimensionale Daten gewonnen, die die Fundsituation fotorealistisch wiedergeben sowie animierte 3D-Visualisierungen ermöglichen. Neben Dippoldiswalde begleitet das ArchaeoMontan-Team vom Landesamt weitere Sicherungsmaßnahmen des sächsischen OBA in Schneeberg, Bad Schlema, Annaberg oder auch in Freiberg und Scharfenberg. Die Untersuchungen unter Tage führen in erster Linie die Grabungstechnikerin Heide Hönig und der Vermessungsingenieur Dipl.-Ing. (FH) Frank Schröder durch.

Zudem sind die Forscher natürlich auch über-tägig im Gelände unterwegs, um die Spuren mittelalterlicher Bergbauaktivität sowie die daraus resultierenden Folgen für die Umwelt fassen zu können. Als Archäologe im Team Dresden hat Herr Dr. Johann Friedrich Tolksdorf ein besonderes Gespür, wo sich sogenannte lokale Landschaftsarchive (bspw. Torfböden, Bachsedimente) befinden, die sich mittels minimaler Bodeneingriffe umfassend untersuchen lassen. Durch die Kombination verschiedenster naturwissenschaftlicher Untersuchungsmethoden, wie bspw. Pollenanalysen, botanische Makro-restanalsen, Sedimentuntersuchungen und Geochemie, lassen sich Umweltveränderungen durch den Eingriff des Menschen in die bis dahin weitestgehend unberührte Naturlandschaft bereits im Mittelalter rekonstruieren. Insbesondere Siedlungsaktivitäten und der einsetzende Bergbau haben ihre Spuren hinterlassen. Zu den Forschungsschwerpunkten über Tage zählen die Untersuchung eines enormen Seifengeländes in der Nähe von Altenberg sowie einer Glashütte auf dem Erzgebirgskamm unweit von Marienberg.

Dipl.-Arch. Matthias Schubert, Landesamt für Archäologie Sachsen

ArchaeoMontan – AKTIVITÄTEN SÄSKÉHO ZEMSKÉHO ÚŘADU PRO ARCHEOLOGII

Projektový tým ArchaeoMontan při Saském zemském úřadu pro archeologii sídlí v Drážďanech a sestává z dvanácti pracovníků pod vedením projektové vedoucí Dr. Christiane Hemker a vedoucího týmu Dipl.-Arch. Matthiasa Schuberta. V týmu pracují archeologové, terénní technici, restaurátorky a historičky. Kromě toho drážďanský tým zajišťuje ve spolupráci s partnery projektu městem Krupka a Ústavem archeologické památkové péče severozápadních Čech práci s veřejností pro všechny partnery účastníky se projektu.

V souvislosti s mezinárodním výzkumným projektem ArchaeoMontan realizuje Saský zemský úřad pro archeologii podzemní i povrchové archeologické výzkumy. V rámci dohody o spolupráci s Vrchním báňským úřadem ve Freibergu (též projektovým partnerem) dozoruje bezpečnostní opatření pro odvrácení rizik v reliktech historického hornictví v celém Sasku. Jednou z hlavních činností je i dokumentace středověkých dolů v Dippoldiswalde. Zde tým od konce roku 2015 zkoumá a dozoruje dvě sanační stavby. Díky průběžným dokumentačním pracím bylo možné v oblasti Glashütter Straße doložit mimo jiné i systém štol k odvodnění zdejších dolů. Kromě toho byla přímo v historickém centru města Dippoldiswalde v prostoru Brauhofstraße zdokumentována vícefázová a rozsáhlá středověká důlní činnost.

Stopy podzemní těžby jsou zkoumány a dokumentovány prostřednictvím nejmodernějších technologií. Za použití digitální kamery a tachymetru lze metodou SFM, tzn. Structure from motion, vytvořit přesně změřené trojrozměrné modely povrchu důlních struktur. Z řady fotografií, jež jsou nasnímány z různé perspektivy, a přesného změření polohy prostřednictvím tachymetru, se pomocí speciálního softwaru vygeneruje 3D model povrchu. Touto metodou se získají trojrozměrná prostorově orientovaná data, jež fotorealistickým způsobem a objektivně znázorňují nálezovou situaci a zároveň umožňují vyhotovit i 3D vizualizace. Kromě prací v Dippoldiswalde provádí tým ArchaeoMontan ze Saského zemského úřadu i další zajišťovací opatření saského Vrchního báňského úřadu ve městech Schneeberg, Bad Schlema, Annaberg nebo také ve Freibergu a Scharfenbergu. Podzemní výzkumy provádějí v první řadě terénní technici Heide Hönig a geodet Dipl.-Ing. (FH) Frank Schröder.

Kromě toho se vědci samozřejmě pohybují i na povrchu, kde zkoumají stopy středověké hornické činnosti

a z ní vyplývající důsledky pro životní prostředí. Archeolog drážďanského týmu, Dr. Johann Friedrich Tolksdorf, má zvláštní „čich“ pro to, kde se nacházejí tzv. lokální environmentální (environmentální – týkající se životního prostředí) záznamy (např. půdy rašeliníšť, sedimenty potoků), které lze podrobně zkoumat i při minimálním zásahu do půdy. Kombinací nejrozličnějších přírodovědeckých výzkumných metod, jako např. analýzou pylů, rostlinných makrozbytků, zkoumáním sedimentů a geochemie, lze rekonstruovat změny životního prostředí vlivem zásahu člověka do tehdy ještě nedotčené přirozené krajiny. Ty s sebou přineslo především středověké osídlování a těžební činnost. K centrálním úkolům povrchového výzkumu patří průzkum rozsáhlého rýžoviště v blízkosti Altenbergu či skládkové huti na hřebenech Krušných hor nedaleko Marienbergu.

Dipl.-Arch. Matthias Schubert, Saský zemský úřad pro archeologii

► Dippoldiswalde: průzkum středověkých dolů / Erkundungsarbeiten im mittelalterlichen Bergwerk

© Landesamt für Archäologie Sachsen

IN DIPPOLDISWALDE WIRD EIN INFO-POINT ENTSTEHEN

In Dippoldiswalde wird im zukünftigen Bergbaumuseum im Schloss neben einer Dauerausstellung zum mittelalterlichen Bergbau im Erzgebirge auch ein Info-Point entstehen. Hier wird eine interaktive Medienstation die hochmittelalterlichen Silberbergwerke von Dippoldiswalde und Niederpöbel vorstellen. Zusätzlich wird sie allgemeine Informationen zum UNESCO-Welterbe und zur Montanregion Erzgebirge enthalten, da die Bergwerke Bestandteil des UNESCO-Welterbe-Antrags „Montane Kulturlandschaft Erzgebirge/Krušnohoří“ sind. Mit Einverständnis des Vereins „Welterbe Montanregion Erzgebirge e.V.“ kann das von ihm für die zukünftigen UNESCO-Besucherzentren entwickelte Corporate Design bereits zur Eröffnung des Museums im August 2018 für den Info-Point in Dippoldiswalde verwendet werden. Die endgültige Entscheidung über den angestrebten Welterbe-Titel wird voraussichtlich 2019 fallen.

Wendy Eixler M.A., Dippoldiswalde

V DIPPOLDISWALDE VZNIKNE INFORMAČNÍ MÍSTO

V budoucím hornickém muzeu na zámku v Dippoldiswalde vznikne vedle stálé výstavy o středověkém hornictví v Krušných horách také informační místo. Zde bude možné se prostřednictvím interaktivního mediálního panelu informovat o středověkých stříbrných dolech v Dippoldiswalde a v Niederpöbel. Panel bude nabízet také všeobecné informace k tématu světového dědictví UNESCO a k Montánní krajině Krušnohoří, protože doly jsou součástí žádosti na zápis Hornické kulturní krajiny Erzgebirge/Krušnohoří na seznam

UNESCO. Se souhlasem spolku „Welterbe Montanregion Erzgebirge“ bude možné již při otevření muzea v srpnu 2018 využít pro nové informační místo jím vyvinutý jednotný vizuální styl, určený pro budoucí návštěvníká centra světového dědictví UNESCO. Konečné rozhodnutí o zápisu na seznam UNESCO by mělo padnout v roce 2019.

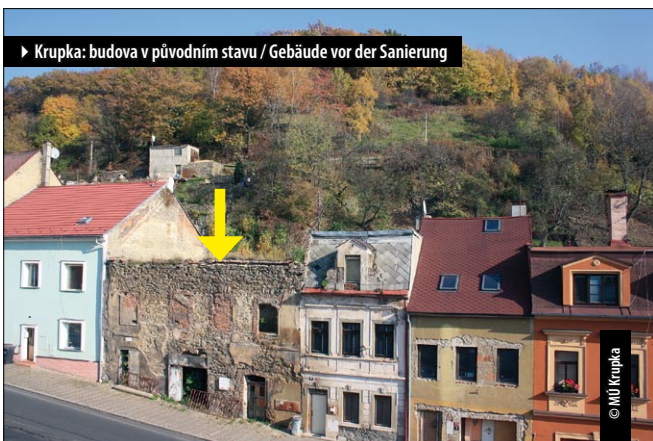
Wendy Exler M.A., Dippoldiswalde

STAVBA INFOCENTRA HORNICKÉ KRAJINY KRUPKA POKRAČUJE PODLE PLÁNU

Stavba multifunkčního informačního centra v Krupce zdárně pokračuje podle plánu, což je jistě dobrá zpráva pro všechny příznivce turistiky a historie hornictví. Výstavba je realizována v rámci projektu ArchaeoMontan a tak spolufinancována Evropskou unií, Evropským fondem pro regionální rozvoj. Slavnostní zahájení stavby se konalo na začátku srpna minulého roku a od té doby jde vše dopředu mílovými kroky. Informační centrum bude dokončeno v srpnu letošního roku. V průběhu podzimu dojde k vnitřnímu vybavení celého objektu nábytkem a všemi potřebnými technologiemi. Slavnostní otevření a předání budovy do užívání veřejnosti je plánováno na leden 2018. V současné době již také probíhá příprava „obsahu“ infocentra a projektoví partneři diskutují například zapůjčení exponátů. Prezentována by zde měla být hornická historie Krupky a jejího okolí a představen bude i projekt ArchaeoMontan. S kolegy z Dippoldiswalde se řeší společné grafické prvky pro prezentaci nominace na seznam UNESCO

v infocentrech obou měst. Pokračuje tvorba a výroba propagačního i naučného materiálu a suvenýrů. Součástí projektu ArchaeoMontan v Krupce je však také další dílo, na kterém se intenzivně pracuje. Tím je naučná stezka „Po stopách horníků“ v lesním terénu nad Krupkou. Stezka je vedena po hlavních krupských těžebních revírech ve dvou okruzích. První kratší okruh je určen pro rodiny s dětmi. Na trase dlouhé 4,5 km najdou návštěvníci 10 infotabulí, které budou obsahovat spoustu informací o historii těžby cínu v Krupce, zajímavosti o hornictví a pro děti interaktivní seznámení s faunou i florou okolních lesů. Delší trasa naučné stezky měří 10 km a nabídne 6 informačních tabulí s popisem významných historických důlních děl na území Krupky, Horní Krupky a Komárů vížky. Na tomto okruhu bude naproti kapli svatého Wolfganga vybudován přístřešek se stolem a lavicemi. Počítá se s tím, že celá naučná stezka bude dokončena v srpnu letošního roku.

Mgr. Rostislav Kadlec, město Krupka

DER AUSBAU DES INFORMATIONSZENTRUMS DER BERGBAULANDSCHAFT KRUPKA LÄUFT AUCH WEITERHIN NACH PLAN

Der Ausbau des Infozentrums in Krupka läuft erfolgreich nach Plan, was sicher eine sehr gute Nachricht für alle Fans von Tourismus und Bergbaugeschichte ist. Der Ausbau erfolgt im Rahmen des Projektes ArchaeoMontan 2018, das von der Europäischen Union aus dem Europäischen Fonds für regionale Entwicklung gefördert wird.

Der feierliche Auftakt zum Bau fand Anfang August statt und seit dieser Zeit läuft alles in großen Schritten voran. Die Gebäudehülle wird im August dieses Jahres fertiggestellt. Im Laufe der Herbstmonate erfolgt dann die Einrichtung des Innenbereiches des Objektes mit Möbeln und allen notwendigen Anlagen. Die feierliche Eröffnung und Übergabe des Gebäudes an die Öffentlichkeit ist für den Januar 2018 geplant. Derzeit laufen auch schon Vorbereitungen zu den geplanten „Inhalten“ des Infozentrums und die Projektpartner diskutieren z. B. die Ausleihe von Exponaten. Es soll die Bergbaugeschichte der Stadt Krupka und Umgebung präsentiert und auch das Projekt ArchaeoMontan vorgestellt werden. Mit den Kollegen aus Dippoldiswalde werden gemeinsame grafische Elemente für die Präsentation zur Nominierung für die UNESCO-Liste in den Infozentren beider Städte besprochen und abgestimmt. Auch die Gestaltung und Herstellung von Werbe- und Bildungsunterlagen sowie Souvenirs läuft rege weiter.

Bestandteil des Projektes ArchaeoMontan in Krupka ist aber noch ein weiteres Vorhaben, an welchem intensiv gearbeitet wird. Dies ist der Bergbaulehrpfad „Auf den Spuren der Bergleute“ in den Wäldern oberhalb von Krupka. Der Lehrpfad führt über die Hauptbergbaureviere entlang zweier Rundwege um Krupka herum. Der erste, kürzere Rundweg ist für Familien mit Kindern bestimmt. Entlang eines 4,5 km langen Wanderweges finden die Besucher 10 Infotafeln, die unzählige Informationen über die Geschichte vom Zinnbergbau in Krupka, Wissenswerte über den Bergbau und für die Kinder auch eine interaktive Vorstellung der Fauna und Flora in den umliegenden Wäldern enthalten werden. Der längere Rundweg ist 10 km lang und bietet auf 6 Infotafeln die Beschreibung bedeutender historischer Bergbauwerke auf dem Gebiet von Krupka, Horní Krupka und Komárů vížky (Mückentürmchen) an. Auf diesem Rundweg wird gegenüber der Kapelle des Hl. Wolfgangs ein kleines Wetterdach mit einem Tisch und Bänken errichtet. Es ist davon auszugehen, dass der komplette Lehrpfad im August dieses Jahres fertig gestellt wird.

Mgr. Rostislav Kadlec, Stadt Krupka

